І чужому научайтесь, Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-3237 УНСоюз: HEnderson 5-8740 Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125 УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 159. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 23-го СЕРПНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 23, 1961 No. 159. VOL. LXVIII.

ПРЕЗИДЕНТ КЕННЕДІ ПЕРЕДБАЧАЄ ВАЖКІ МІСЯЦІ В БОЮ ЗА СВОБОДУ БЕРЛІНУ

Вашингтон. — Президент Кеннеді після свого повороту з скороченого відпочинку прийняв у Білому Домі віце-президента Линдона Джансона і вислухав разом із державним секретарем Діном Раском його звідомлення з поїздки до Західньої Німеччини і до Західнього Берліну. Після того Президент виголосив через радієві і телевізійні стації коротку промову про ситуацію в Берліні, в якій він підкреслив, що перед ЗДА і вільним світом лежать „важкі місяці" в боротьбі за вдержання свободи Берліну, що її ЗДА рішили вдержати і вдержать. Поїздку віце - президента Джансона визначив президент Кеннеді, як дуже успішну і важливу, підкреслюючи, що вона дала привід до цілої серії найбільших і найвидатніших в історії Берліну маніфестацій в обороні свободи. Зокрема подякував Президент ген. Д. Клеєві, колишньому військовому губернаторові ЗДА в Німеччині і героєві „повітряного моста", з допомогою якого зламано комуністичну блокаду Берліну наприкінці сорокових років, за його участь у поїздці віце - президента Джансона, як теж експертові державного департаменту для совєтських справ Чарлзові Е. Боленові, який теж відбув поїздку до Берліну разом з Джансоном і ген. Клеєм. Водночас із цим президент Кеннеді підкреслив у своїй заяві, що віце - президент у своєму звідомленні дав вислів виявам певности і довір'я, що з ними ставиться населення Берліну до ЗДА і їхніх зобов'язань, які покладають велику відповідальність на американський уряд і народ. Відповідаючи на заяву Президента, віце - президент Джансон заявив, що дане йому президентом Кеннеді доручення відбути поїздку до Німеччини й Берліну разом з ген. Клеєм й амбасадором Боленом було дуже щасливим потягненням і водночас із цим багатим в підбадьорюючі висліди досвідом. Перебуваючи в Берліні віце-президент Джансон і його супровідники мали можливість переконатися, яку велику відповідальність мають З'єдинені Держави Америки супроти населення Західнього Берліну і людськости. Це населення — ствердив Джансон — „вичікує від нас надії, підбадьорення і проводу і разом з ним нам треба іти плече-обплече до кінцевої мети, що нею є збереження свободи у світі". Перед тим, у промові, виголошеній після свого прибуття на летовище до Вашингтону, віце - президент Джансон ствердив, що, відбувши наради в Бонні з канцлером Аденауером і в західньому Берліні з посадником Брандтом, він вернувся до ЗДА із ще більшим довір'ям до вивідатности і відповідальности вільного німецького проводу і з переконанням, що взаємини ЗДА із Західньою Німеччиною і Західнім Берліном, які були завжди сильні, стали тепер ще сильніші і ще більше тривалі".

Секретар армії заявив, що якщо б мала бути війна, то вона почалася б вже вчора

Маямі Біч, Флорида. — Секретар армії ЗДА Елвіс Стар, виступаючи дня 21 серпня на пресовій конференції перед виголошенням промови на конференції ветеранів чужоземних війн, що відбувається в цьому місті, заявив, що він не передбачає війни з приводу Берліну. „Якщо б мала бути війна, то вона почалася б уже вчора" — заявив він, підкреслюючи це, що „якщо мала б бути війна, то бойові з'єднання, вислані вчора до Західнього Берліну, туди б не дійшли". Теперішню ситуацію визначив Стар, як зворотний пункт у холодній війні, і вислання військових підкріплень до Західнього Берліну він схарактеризував, як новий напрям американської стратегії. В дальшому секретар армії заявив, що збройні сили ЗДА не будуть редуковані протягом багатьох років, бо цього вимагає національна потреба, і водночас ствердив, що армія добивається такого розвитку і стану, щоб вона „була спроможна затримати і відкинути комуністичну експансію, не викликаючи хаосу". Ці пляни і заходи не виключають використання нуклеарної енергії в озброєнні і в операціях збройних сил ЗДА, а є лише скріпленням звичайної мілітарної сили, потрібної для вдержання порядку і свободи.

Палата Репрезентантів встановила кару смерти за викрадення літаків

Вашингтон. — Під час свого засідання в понеділок дня 21 серпня ц. р., Палата Репрезентантів прийняла великою більшістю голосів, бо 373 до 5, законопроєкт про карання смертю злочину захоплювання силою пасажирських літаків з метою викрадення і перевезення їх на чужоземну територію. Ухвалення цього законопроєкту було викликане останніми випадками викрадення американських пасажирських літаків і намагання перетранспортувати ці літаки під загрозою застосування зброї на Кубу. Згідно з прийнятим Палатою Репрезентантів законопроєктом, кожен, хто захоплює силою той чи інший літак під час лету, підлягає карі смерти, встановленій вироком лави присяжних або ж вироком судді під час процесу, що відбувається без присяжних суддів. Крім того законопроєкт передбачає кару в'язниці 20 років за акти піратства, що до них кара смерти не стосується. За вжиття смертоносної зброї для переведення нападу чи для погрожування членам залоги літаків, включно із стюардесами, передбачена кара досмертної в'язниці. Напад без зброї буде караний 10.000 доляровою грошевою гривною або 20 роками ув'язнення, або одним і другим. В законопроєкті передбачена теж заборона для пасажирів перевозити з собою недозволену зброю

В АМЕРИЦІ

● **Бразилійський президент** Жаніо Квадрос вислав Хрущову листа, в якому сповістив його, що Бразилія хотіла б навязати взаємини із Совєтським Союзом, і що вона має не тільки багато товарів і сировин для виміни, але й потребує теж економічної підтримки, зокрема, позичок від інших країн.

● **Кубинський міністер** індустрії і фінансів Ернесто Гевара виїхав після закінчення економічної конференції в Пунта дель Есте в подорож по країнах Південної Америки. В суботу, 19-го серпня, він відбув у Буенос Айресі „приватні розмови" з аргентинським президентом Артуром Фрондізі і цього ж дня виїхав до Ріо де Жанейро, де зустрівся з бразилійським президентом Жаніом Квадросом. В політичних колах думають, що головною темою розмов Гевари з головами південно - американських держав є нормалізація взаємин між Кубою і ЗДА і навіть коекзистенція між цими країнами.

Д-Р МИХАЙЛО КЛОЧКО, ЩО „ВИБРАВ ВОЛЮ" — УКРАЇНЕЦЬ З ПОЛТАВЩИНИ

Оттава. — Як виходить із заяви хеміка доктора М. Клочка, члена совєтської делеґації на Міжнародний Конгрес прикладної і теоретичної хемії в Монтреалі, який минулого тижня „вибрав свободу" і одержав від канадійського уряду право азилю, він є українцем, народженим 1902 року на Полтавщині. Студії закінчив з відзначенням 1925 р. в Київському Політехнічному Інституті і залишився працювати в Інституті, як викладач і науковець - дослідник. В 1930 році став членом компартії і тоді ж був відряджений до Ленінграду для праці в відділі Академії наук СССР. Працював там під проводом академіка Н. Курнакова і, здобувши звання професора і доктора, очолив лябораторію в Інституті загальної і неорганічної хемії імени Н. Курнакова. Д-р Клочко є автором яких 300 наукових праць і звідомлень, з яких не всі могли бути надруковані, і був членом редакційних колегій провідних совєтських хемічних журналів. Він добре володіє англійською мовою. У розмовах з канадійськими українцями, що їх прізвищ покищо не виявлено, д-р Клочко, як подає торонтський „Телеграм", розповідав про велику кількість українців між совєтськими науковцями і водночас цікавився українським життям у Канаді, кількістю українців і їх досягненнями. Водночас із цим д-р Клочко поінформував представників канадійської преси, що в 1937 році був виключений з комуністичної партії, і що тоді його „життя висіло на волоску". В 1948 році він мав неприємності, прочитавши на науковій конференції доповідь, в якій обвинувачував совєтську науку в перекручуванні фактів. Після того д-р Клочко мав труднощі з друкуванням своїх праць, хоч довір'я не втратив, бо в 1949 році брав участь у складі делеґації совєтських науковців до Комуністичного Китаю, де зустрічався навіть з самим Чу Ен-ласм. Як головну причину своєї втечі із СССР, що її він запляновував ще п'ять років тому, д-р Клочко подав нестерпні умовини наукової праці в Совєтському Союзі, зокрема брак пошани для людської індивідуальности, брак свободи слова, думки і наукових дослідів, неможливість здійснювати свої наукові проєкти, брак контакту з зовнішнім світом і неправдивість совєтської інформації. Зокрема підкреслив д-р Клочко, що він залишився в Канаді добровільно, без ніяких зовнішніх спонук, не примушений до цього ні якими приманами чи обіцянками. Єдиною спонукою для нього була надія працювати далі свобідно у своїй науковій ділянці і віра, що він „може ще щось дати людству" своєю науковою працею. У пресових колах вважають цю останню заяву відповіддю на пресові повідомлення, що д-р Клочко передав канадійському урядові секрет продукції твердого пального, з допомогою якого випускають Совєти своїх целетенських „спутників", зокрема „Восток І" і „Восток ІІ". У своїй заяві д-р Клочко заперечив повідомлення преси, що він був нагороджений орденом Леніна, і ствердив, що був відзначений тільки „Знаком пошани", орденом Червоного прапора, Сталінською нагородою і медалею за сприяння совєтсько-китайської дружбі.

Англійці вислали військо над східньо-берлінський кордон

Берлін. — Командант англійського гарнізону в Західньому Берліні, генерал Роган Делякомб, заалярмував підчинених йому 3,000 вояків та вислав сильні відділи з танками над кордон, що ділить західню частину Берліну від східньої частини, притикаючої до колишньої англійської зони Берліну. Сталось це в минулий понеділок (в Берліні був тоді вже вівторок), коли в дільниці Шпандав появились по східньому боці внутрішньо - берлінського кордону сильні відділи східньо-німецького війська, висланого туди ,мабуть, для охорони робітників, які здвигали нові барикади. Східньо - німецькі власті продовжують ущільнювання всіх дірок в залізній завісі та бережения всіх переходів з Сходу на Захід військовими і поліційними стійками. Внаслідку, настрій серед найширших мас народу в Східньому Берліні і Східній Німеччині є сумішкою пригнічення, резиґнації, обурення, ненависти і бажання пімсти. За західніми обсерваторами, східні берлінці одверто й голосно демонструють своє обурення, заявляючи, що вони й так знаходяться вже в концентраційному таборі, то нічого їм гірше не може грозити. Одиничні спроби втечі не припиняються. Таким чином у минулий понеділок втік на Захід посадник міста Фалькензее в Східній Німеччині, який в хвилині неуваги комуністичної стійки переліз понад заставу з кільчастого дроту.

У Західній Німеччині злагіднено тон в передвиборчій кампанії

Бонн. — Після відвідин віце - президента Линдона Джансона раптово злагіднено тон міжпартійної полеміки в передвиборчій кампанії в Західній Німеччині. Вибори до парляменту Німецької Федеративної Республіки відбудуться 17 вересня ц. р. У цій кампанії найбільш заангажовані два німецькі державні мужі, які стали наче символами двох провідних політичних партій: керівної партії християнських демократів з канцлером Конрадом Аденауером та опозиційної партії соціял-демократів, які висунули, як свого кандидата на канцлера, західньо-берлінського посадника Віллі Брандта. Позиція Віллі Брандта сильно скріпилася внаслідку його дійсно невгнутого і безстрашного становища у зв'язку з останньою Берлінською кризою. Його лист до през. Кеннеді з гострою критикою західньої політичної інертности вважається за одну з причин вислання Президентом до Німеччини й Берліну віце-президента Джансона та скріплення західньо-берлінського гарнізону додатковою військовою одиницею, — і це записують в добро Брандтові. Персональний випад проти Брандта збоку Аденауера зробив погане враження, а крім цього Аденауерові закидають, що він негайно не відвідав Західнього Берліну. В минулу неділю президент Бундестаґу (нижчої палати парляменту) виправдував Аденауера, що — мовляв — канцлер не міг рухатися з столиці Бонну під час кризи, стоючи безперервно в контакті з чужинними амбасадорами. У зв'язку з цими подіями і настроями стушовано полеміку між християнськими демократами та соціялістами.

ЗДА відмовилися від встановлення летунської комунікації з Совєтським Союзом

Вашингтон. — Американський уряд подав у понеділок 21-го серпня до відома, що він вирішив не підписувати американсько - совєтського договору про встановлення безпосередньої пасажирської летунської комунікації між ЗДА і СССР. Свою відмову підписати цей договір уряд президента Кеннеді з'ясував „обставинами теперішньої міжнародньої ситуації", за яку ЗДА не є відповідальні. Переговори в справі встановлення згаданої комунікації велися вже цілий місяць.

ГЕНЕРАЛЬНА АСАМБЛЕЯ ОН РАДИТЬ ЗНОВУ НАД СПРАВОЮ БІЗЕРТИ

СССР ВИКОРИСТОВУЮТЬ НАРАДИ ДЛЯ АТАКИ ПРОТИ ЗАХОДУ. — ФРАНЦІЯ БОЙКОТУЄ НАРАДИ

Об'єднані Нації. — Від понеділка 21-го ц. м. почалась надзвичайна сесія Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй виключно для справи конфлікту між Францією і Тунісією за морську-летунську базу в Бізерті над Середземним морем, на туніській території. Цю сесію скликано на основі внесення, що його заініціювала Ліберія та яке підписали, хоч і після довшого вагання, 54 членські країни ОН. Президентом цієї надзвичайної Генеральної Асамблеї обрано одноголосно президента останньої звичайної Генеральної Асамблеї Фредеріка Боленда з Ірляндії. Наради відкрив представник Тунісії, її міністер закордонних справ Монґі Слім, одногодинним з'ясуванням суті конфлікту та виправдуванням становища Тунісії. Він твердив, що Тунісія від початку відзискання своєї повної незалежности 20 березня 1956 р. завжди домагалася евакуювання з її території французьких військ та наводив конкретні дати й факти на своє твердження. Водночас він закинув Франції, що вона постійно відхилялась від переговорів в цій справі, промовчувала й ігнорувала туніські застереження і заклики до впорядкування цієї справи. Гострий конфлікт в останньому місяці викликало — за твердженням туніського речника — скріплювання французами бізертської бази, що вказувало на рішення Франції, зберегти ту базу ще на довгий час. Коли Тунісія проголосила заборону для всіх літаків перелітати над її територією, обмежувала доступ до бізертського порту з суші та оточила французький гелікоптер, французи відповіли відплатними репресіями: викликавши війська з Альжиру вони збройною акцією, з використанням артилерії, скорострілів і ракет, захопили ціле місто Бізерту. В тому бої 19 липня ц.р. згинуло коло 600 тунісців. Тунісія заскаржила Францію за збройну агресію до Ради Безпеки ОН, яка відбула 4 засідання від 21 до 29 липня ц.р. Франція визнала перемир'я від 22 липня, але не підпорядкувалась закликові до обосторонніх переговорів щодо евакуації французьких військ. ЗДА й інші західні союзники Франції впливали на неї, щоб вона погодилась на безпосередні переговори з Тунісією і таким чином зробила зайвою цю сесію Об'єднаних Націй, але всі намови Заходу не мали на Францію впливу. Франція жадала, як передумову для переговорів, щоб Тунісія загарантувала, що не буде перешкаджати нормальному функціонуванню бізертської бази, а Тунісія такої декларації не хотіла скласти перед переговорами, не довіряючи Франції. Таким чином ЗДА і інші французькі союзники з НАТО, як теж колишні африканські колонії Франції, які тепер зберігають з нею приязні взаємини, опинились у дуже незручній ситуації, не хотячи насторожувати проти себе ані Франції, ані Тунісії й інших, солідарних з нею, арабських країн. Наради Генеральної Асамблеї використали як і можна було згори передбачати, большевики для гострої нової атаки проти Америки і всього Заходу. Речник СССР Платон Морозов твердив безсоромно, що СССР є „єдиним дійсним приятелем" всіх азійсько - африканських країн, яким завжди загрожує „імперіялізм ЗДА й інших їх колоніяльних союзників з Атлантійського пакту". Амбасадор ЗДА Адлі Стівенсон заповів свою відповідь Морозову на наступний день. В першому дні нарад, крім Морозова, промовляли самі азійсько-африканські представники. Зголошено покищо тільки одну резолюцію, виготовлену 32-ма азійсько-африканськими країнами з бльоку 46-х держав. Та резолюція підтримує туніську вимогу щодо евакуації французьких військ і висловлює „стурбування та жаль" з приводу того, що до цього часу не поладнано тієї справи в безпосередніх тунісько-французьких переговорах. Проте резолюція не засуджує за те Франції, не висловлює їй догани, а закликає до виконання резолюцій Ради Безпеки та негайних двосторонніх переговорів. Розмірно лагідний тон резолюції запевнює їй — за твердженням коментаторів — дві треті голосів, навіть тоді, коли ЗДА й інші західні союзники Франції з НАТО стримались би від голосування. Наради Генеральної Асамблеї триватимуть, мабуть, три-чотири дні. Звичайна Генеральна Асамблея ОН збереться 19 вересня ц.р.

„Війна за Берлін була б божевіллям" — каже Мікоян

Токіо. — Перший віце-прем'єр СССР, Анастас Мікоян, який роз'їздить по Японії після свого невдачного тридениного перебування в Токіо, де він відкрив совєтську торговельно - промислову виставку та пробував залякати й відтягнути від союзу з ЗДА японських державних лідерів, ушатував свою першу пресову конференцію в місті Кіото. Відповідаючи на заздалегідь передані йому письмово запити, Мікоян заявив, що справа Берліну повинна бути полагоджена в переговорах. Він твердив, що СССР ніби давно закликав до з'єднання Німеччини шляхом переговорів, але промовчав, чому Західня Німеччина відмовляється переговорювати з східньо-німецькими комуністами і промовчав також погрози Москви і східних комуністів, які спричинили масову втечу східніх німців. Зате він заявив, що „коли б Захід відповів на наш заклик до мирового договору війною, то це було б божевілля". Він заявив, що „вільне життя буде загарантоване в Західньому Берліні, якщо Захід прийме совєтський плян підписання мирового договору та перетворення Західнього Берліну у вільне місто".

ЗАКІНЧЕНО ПІДГОТОВУ ДО ШЕВЧЕНКІВСЬКИХ ДНІВ НА СОЮЗІВЦІ

ЧИСЛЕННІ ГРОМАДИ ТА ВИДАТНІ УКРАЇНСЬКІ І АМЕРИКАНСЬКІ ДІЯЧІ ЗАПОВІЛИ СВОЮ УЧАСТЬ У СВЯТКУВАННІ

Мирослав Скала-Старицький

Марія Лисогір

Союзівка, Кергонксон. — До вінка багатьох урочистостей, якими український нарід на рідній землі і поза її межами сущий вшановує в цьому році пам'ять свого національного генія Тараса Шевченка в сторіччя його безсмертя, будуть вплетені в найближчу суботу і неділю, 26 і 27-го серпня, ще два Шевченківські дні, що відбудуться на цій оселі Українського Народного Союзу в Кетскильських горах та підготову до яких уже завершено. Програма цих дводенних святкувань подана на іншому місці в цьому числі. Деякі з головних виконавців цієї програми вже перебувають на Союзівці, між ними Мирослав Скала-Старицький, соліст королівської опери в Брюсселі, виступ якого разом зі співачкою Нюйоркської Міської Опери Марією Лисогір становить головну частину програми. П-і Лисогір сьогодні вертається з своїх відвідин в Україні. На Союзівці вже перебуває артист Ярослав Пінот Рудакевич, що деклямуватиме Шевченків „Чигирин" під час концерту в неділю та виконуватиме рівночасно функції головного режисера всієї програми. Він також дбає про відповідне влаштування й декорацію сцени й естради для концертів в суботу й неділю, співпрацюючи в цій справі з управою Союзівки. До речі, Шевченків „Чигирин" буде віддеклямований на концерті в неділю в двох мовах, українському оригіналі у виконанні п. Пінота - Рудакевича, в англійському перекладі деклямуватиме видатний артист американських сцен, зокрема признаний мистець у виконуванні ролей у драмах Шекспіра, п. Василь Шуст. До важливих точок програми належатиме перший виступ перед українською публікою члена Палати Репрезентантів Конгресу З'єдинених Держав Америки, конгресмена Фернанда Дж. Ст. Джермена, який плинно володіє своєю дослівно матірньою українською мовою, як своєю батьківською французькою мовою. Конгресмен Ст. Джермен є зі стейту Ровд Айленд і його представить публіці гол. контролер УНСоюзу п. Іван Кокольський з того ж стейту. Видатну ролю в програмах обидвох днів гратиме молодь, зокрема студенти курсів українознавства на Союзівці. Крім деклямацій і хорового виступу, студенти курсів, зодягнені в національні костюми, з відповідним церемоніялом покладуть квіти біля пам'ятника Шевченкові під час співу Шевченкового „Заповіту" на початку концерту в неділю. Імпрезу в неділю відкриє гол. предсідник УНС п. Й. Лисогір коротким вступним словом, а концерт в суботу відкриє заст. гол. предсідника інж. Степан Куропась. Шевченківську промову в неділю виголосить гол. секретар УНС і дійсний член Наукового Т-ва ім. Шевченка, д-р Ярослав Падох.

Тим часом, управа Союзівки робить усе можливе, щоб на самій Союзівці, як і в сусідстві, примістити якнайбільше зголошених гостей на нічліг із суботи на неділю. Між зголошеними та зарезервованими наперед гостями подибуються імена ряду видатних американських і українських діячів та громадян, між ними президента Американського Комітету Визволення п. Говленда Сарджента, голови УККА проф. Л. Добрянського та цілого ряду інших. Управа Союзівки вже сама подбала, щоб могти зокрема прийняти і пригостити сподівану велику кількість осіб в неділю. Цілий ряд громад заповіли на той день свій зорганізований приїзд автобусами. Багато гостей зголосились також з віддалених стейтів і провінцій Канади. Треба ще згадати, що хоч на цей кінець тижня заповідають гарну погоду, то тим не менше пороблено й відповідні заходи на випадок, якщо б такої погоди не було, зарезервувавши в недалекому Кергонксоні велику шкільну концертову залю, в якій відбувся б концерт на випадок непогоди в неділю.

Конгресмен Фернанд Дж. Ст. Джермен

Ярослав Пінот-Рудакевич

У СВІТІ

● **Східньо - берлінські** комуністичні власті не дозволили нововизначеному на цілий Берлін католицькому єпископові Альфредові Бенґшові, який мешкає у Східньому Берліні, переїхати до Західнього Берліну, що також підлягає його юрисдикції. Папа Іван XXIII переслав єп. Бенґшові безпосередньо депешу з благословенством, чого Папа ніколи супроти єпископів не робив.

● **Німецькі комуністи** по фабриках тероризують робітників, які, обурені останніми комуністичними розпорядками, пропонували проголошення на фабриках демонстраційної хвилини мовчанки чи перервання праці на короткий час. Комуністична „Ляйпціґер Фольксцайтунґ" повідомляє про побиття комуністами таких робітників та „публічні суди" над такими бунтівничими робітниками, де примушувано їх „каятись".

● **У Ґані**, колишній англійській колонії в Африці, засновано школу для парашутистів. Директором школи є англійський старшина, а його 11-ма помічниками є ґанці, що закінчили відповідні фахово - вишкільні курси в Англії. Диктаторський прем'єр Ґани Кваме Нкрумаг запевняє, що він — невтраліст, але раз-у-раз їздить до Москви й Пейпінґу та в закордонній політиці здебільша йде з комуністами.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J

Демонстрація в Берліні

Несповна дводенні відвідини віце - президента Линдона Джансона в Західній Німеччині й Західньому Берліні, виповнені нарадами з тамошніми лідерами, публічними промсвами та оглядинами здвигнених комуністами барикад, що поділили колишню столицю Німеччини, були в сумі могутньою американською політичною демонстрацією проти Совєтського Союзу та його східньонімецьких лакеїв. Ця демонстрація була підкреслена двома моментами: одночасним прибуттям до Західнього Берліну американської військової колони задля скріплення ґарнізону у Західньому Берліні та приявністю в почеті Линдона Джансона колишнього команданта ЗДА в Німеччині, генерала Луціюса Клея, тепер в стані спочинку, але в очах німців живого символа американської невгнутости супроти комуністичної сваволі, бо ж це саме за генерала Клея зламано бльокаду Берліну славетним „летунським коридором" з 1948/49 рр. Заяви, що їх склав Л. Джансон німецьким лідерам у чотирьох стінах кімнат, і, ще більше, гострі публічні антикомуністичні виступи з прославлянням моральної постави Західнього Берліну та з деклеруванням вірности Америки своїм давнім приреченням щодо оборони його — стали політичною подією першорядної ваги.

Скептики можуть сказати, що німецькі комуністи під охороною совєтських танків відрізали Східній Берлін від вільного Заходу та інкорпорували його до уярмленого Сходу, а ЗДА протиставили тому актові насильства тільки слова Джансона. Скептики можуть твердити, що 1.500 нових американських вояків разом із попереднім західньоберлінським ґарнізоном силою 11.000 вояків це мала горстка в порівнянні з 400,-000 совєтського війська в східньо - німецькому обширі, що оточує Західній Берлін, не рахуючи східньо - німецької армії й парамілітарних організацій. Але в новітній історії моральна сила є не фікцією, а здебільша тим вирішним реальним чинником, який у відповідному моменті проявляється і в силі фізичній. Колись Сталін, згадуючи Папу, запитав глумливо: „А скільки у нього дивізій?" Це була демагогія, розрахована на примітивів. Але супроти Джансона Хрущов не може дозволити собі навіть такої дешевенької демагогії. Бо він знає, що американська збройна потуга така, що її не слід провокувати. Відвідини Джансона в Берліні і прибуття до того міста символічних 1.500 вояків були найстрогішою пересторогою на адресу Хрущова, як вона будь-коли була сказана Заходом. Якщо ще кілька днів тому західні берлінці, демонструючи перед ратушем, носили транспаренти із зловіщим запитом: „Мюнхен 1938 — Берлін 1961?" — то після відвідин Джансона ніхто з них, і ніхто у широкому світі, не може сумніватися, що другого Мюнхену, другої угодівської капітуляції Заходу перед ненаситним диктатором вже не буде.

Линдон Джансон, промовляючи як репрезентант Джана Ф. Кеннеді, затріснув двері, що могли б вести до будь-якого угодівства з Москвою. Він замкнув всі шляхи відвороту. Якщо Хрущов вважатиме, що він має теж замкнену дорогу до відступу і що він, задля збереження своєї влади, на яку чигають його кремлівські суперники, задля збереження обличчя Кремлю в очах всіх комуністів у світі повинен продовжувати здійснення пляну міжнародньої леґалізації Східньої Німеччини та насильного закінчення „стану окупації" в Західньому Берліні, то він спровокує війну. Це було б тільки логічним потвердженням науки, що її подає всесвітня історія: запаморочені вірою в своє призначення здійснювати якусь „місію", запаморочені своїми попередніми успіхами, імперіялістичні диктатори затрачують в якомусь моменті почуття дійсности й переступають межі своєї захланности. Це й стає причиною воєн і з-правила, неминуче, упадку диктатур і розвалу їхніх, створених розбишацтвом, імперій. З уваги на існування атомової зброї західні державні мужі жахаються можливости війни і намагаються врозумити кремлівського диктатора. Вони вірять, що це їм удасться.

Втеча д-ра Клочка

Рішення совєтського науковця, спеціяліста в ділянці загальної і неорганічної хемії, д-ра Михайла Клочка скористати з перебування в Канаді і „вибрати волю" є не тільки черговою сенсацією, але й подією поважного політичного значення. Зокрема, велику вагу має ця втеча для української спільности у вільному світі, бо, як виявив сам новий утікач в розмовах з журналістами і під час пресової конференції, він є українцем, народженим у Полтаві і свої студії закінчив у Києві, де й працював перші роки як науковець.

В довгому ряді переходів совєтських громадян на Захід втеча д-ра Клочка є важливою особливо тому, що це вперше „вибирає волю" совєтський науковець із покоління, яке відбувало і закінчувало свої студії вже за совєтської влади, представник совєтської наукової упривілейованої і добре оплачуваної еліти. Він заявив і представникам совєтської амбасади, які півтори години намовляли його вертатися на „родіну", і на пресовій конференції 18-го серпня ц. р. ,що в СССР немає свободи думки і наукових дослідів, що він був пригноблений браком пошани до людини, неможливістю реалізувати наукові проєкти, над якими працював, відсутністю контактів із зовнішнім науковим світом, фальшивими інформаціями і неспроможністю виявити себе вільно і вповні.

Намагаючися подекуди заперечити повідомлення західньої преси, які надавали й надають втечі д-ра Клочка навіть стратегічного значення, мовляв, він привіз із собою і передав канадійському урядові таємницю твердого пального, з допомогою якого Совєти випускають своїх „спутніків", д-р Клочко представив себе безпретенсійно, як звичайного науковця, який прагне тільки одного: змоги працювати вільно і згідно із своїм сумлінням. Водночас д-р М. Клочко підкреслив, що спонукало його шукати свободи наукового досліду і вислову виключно переконання, що він „має щось дати людству" і що ця віра для нього важливіша за всі інші огляди. Про те, що д-р Клочко не є пересічним совєтським науковцем, свідчать і становища, які він займав у совєтській науковій системі, очолюючи Інститут загальної і неорганічної хемії ім. Н. Курнакова і входячи до складу редакційних колеґій провідних хемічних журналів, як і те, що в 1949 році він був у складі совєтської наукової делеґації в Пейпінгу, де й фотографувався разом із Чу Ен-лаєм.

Коментуючи втечу д-ра Клочка, „Ню Йорк Таймс" у редакційній статті висловив здогад, що одним із факторів, які привели його до цього рішення, могло бути те, що він є українцем, який „глибоко боліє з приводу панування великорусів у Совєтському Союзі". Цю можливість підтверджувала б і заява д-ра Клочка, що в Совєтському Союзі четверта частина всіх науковців є українцями, і його зацікавлення кількістю та організаційним життям українців у Канаді. Закінчивши в Києві студії в 1925-му році і відряджений до Ленінґраду в 1930-му році для праці в Академії Наук СССР, д-р Клочко був, без сумніву, очевидцем масової масакри науковців і культурних діячів в Україні, тим більше, що, як він сам заявив, у 1937-му році, значить в розпалі єжовщини, він був виключений з комуністичної партії і його життя „висіло на волоску".

Бажаючи применшити значення втечі д-ра Клочка, совєтська амбасада в Оттаві намагається представити його, як звичайного туриста, а представник совєтського міністерства закордонних справ у Москві заявив, що д-р Клочко цілком невідома особа для міністерства. Але ж всі ці намагання свідчать про те, що д-р Клочко був одним із видатніших совєтських учених і що його втеча може мати і „стратегічне значення".

Свою втечу д-р Клочко почав плянувати ще п'ять років тому. Але ж на її здійснення могла вплинути не тільки нагода перебувати в Канаді. Зацікавлення д-ра Клочка кількістю українців у Канаді і їх організаційним життям могло б свідчити і про те, що однією із спонук до цієї втечі міг стати розголос, що його здобуло у світі відкриття пам'ятника Т. Шевченкові у Вінніпеґу.

М. Чировський

ЕВРОПЕЙСЬКА ГОСПОДАРСЬКА СПІЛЬНОТА

II

Европейська Господарська Спільнота — надзвичайно гострий засіб для економічної інтеґрації шістьох країн, загально окреслюваних як „центральні шість", тобто Франції, Італії, Західньої Німеччини, Бельгії, Голляндії і Люксембурґу, на відміну від країн Асоціяції, окреслюваних як „зовнішні сім", тобто Англії, Норвегії, Швеції, Данії, Австрії, Швайцарії і Портуґалії. Блискучий розвиток держав ЕГС'у доказує слушність їхньої економічної політики, і тому цікаво буде приглянутися ближче тій політиці.

Країни Европейської Спільноти зміряють передусім до цілковитої лібералізації взаємного торговельного й фінансового обміну, аж до евентуального усунення всіляких тарифних та митних обмежень, і створення митної унії для цілої Спільноти, з охоронними й дискримінаційними митами назовні, тобто відносно країн поза межами ЕГС'у. Саме ця можливість дискримінації і внутрішні економічні труднощі змусили Англію старатися вступити до Спільноти.

В рямах ЕГС'у плянується цілковиту свободу обміну товарами, капіталами, послугами, робітною силою, цілковиту свободу руху поміж шістьма партнерами. Для гармонізації економічної політики поодиноких країн - членів посилення співпраці і порозуміння на господарському відтинку створено такі центральні установи:

Комісія Господарської Спільноти, що складається з дев'ятьох членів, адмініструє спільні господарські справи і наглядає за реалізацією економічної політики, визначеної Радою Міністрів ЕГС'у:

Рада Міністрів, репрезентантів шістьох держав, з яких кожний має право „вета", оформлює господарську політику і приймає основні рішення в економічних питаннях. В більшості випадків вимагається одноголосних рішень.

Парляментарна Асамблея, що складається з 142 осіб, номінованих парляментами поодиноких країн, дає свої рекомендації Комісії Господарської Спільноти і не може впливати на Раду Міністрів.

Спільна Судова Палата, що складається з сімох суддів, має інтерпретувати спірні проблеми в рямах договору про Европейський Спільний Ринок.

Згадані вище установи і є сіллю в оці Великої Британії, яка боїться надто великої влали понаддержавних інституцій.

Европейська Господарська Спільнота погодилася на цілковиту свободу конкуренції поміж поодинокими своїми членами. Між іншим, стаття 85 договору про спільний ринок забороняє монопольне встановлювання цін, дискримінаційне ділення ринків, обмежування та контролю ринків і дискримінацію в розподілі. Установлено спільні засади транспорту і комунікації, засади агрикультурної політики для збільшення продуктивности сільського господарства і умови співпраці та піддержки економічно відсталих країн.

Ефективність використання атомової енергії спонукала ЕГС підписати договір про координацію праці над розвитком нуклеарної енергії і користування нею для мирних цілей.

Европейська Господарська Спільнота показала себе як дуже успішна спроба піднести економічно народне господарство шістьох країн - партнерів. Але який вислід цієї інтеґрації назовні, який вплив її на міжнародні господарські взаємини?

Без сумніву, ЕГС являє собою окремий економічний бльок, захищений митним валом від небажаної зовнішньої конкуренції. Тим то він дискримінує інші країни. Англія, заінтересована европейським ринком, скорше чи пізніше мусіла примиритися з фактичним станом і приступити до спільного европейського ринку.

Американський фінансовий і промисловий світ по-різному наставлений до ЕГС'у, хоч деякий страх перед европейською конкуренцією в тому наставленні переважає. Одначе, з загального економічного погляду амтериканському народному господарству нічого лякатися. Ріст спільного европейського ринку може бути поштовхом і для росту економіки ЗДА. Деякі струси внаслідок збільшеної конкуренції і пересунення в різних індустріяльних ділянках матимуть тільки переходовий характер.

25% американського експорту до Західньої Европи становлять сирівці, що їх там бракує, і тому цей експорт не тільки не зменшиться, а-ле, навпаки, має всі можливості збільшитися із ростом промисловости в рямах Европейської Господарської Спільноти і Европейської Асоціяції. Немає також великої небезпеки щодо зменшення американського експорту вугілля і нафти до Европи, що становить яких 6% експорту ЗДА до того континенту. Невеликих змін треба сподіватися і в експорті харчів та тютюну. Одначе, можливості скорочення вивозу збіжжя дуже правдоподібні. Найгрізніше виглядає проблема експорту фабрикатів до Европи, але й тут немає причин до песимізму, бо через велику різнородність промислового виробництва завжди знайдуться такі фабрикати в Америці, які не боятимуться вільної конкуренції. А з технологічним проґресом зростатиме й конкуренційна сила промисловости ЗДА.

З другого боку, статистичні дані виявляють дуже переконливо, що американська міжнародна торгівля, зокрема експорт, займають визначне місце у відношенні до багатих, промислових країн і мале — у відношенні до бідних, економічно відсталих країн. Тобто економічний ріст Західньої Европи взагалі збільшуватиме її запотребування на імпортовані добра і тим самим поширюватиме можливості американського експорту.

Щораз більше американських компаній виявляють заінтересовання в потенціялі европейського ринку, і використовують можливості не тільки експорту, але й інвестицій та капіталовкладів у країнах Західньої Европи, відкриваючи там свої філії та входячи в спілки із тамошніми фірмами. Західня Німеччина під цим оглядом є найбільше притягаючим ринком для американських капіталів.

КУЛЬТ ХРУЩОВА

Підсовєтська преса з 5 серпня ц. р. опублікувала проєкт нового статусу КПСС, який мав би бути затверджений 22-им з'їздом компартії, що відбудеться у жовтні.

У статті 28 проєкту сказано м. і. таке: „... Культ особи і зв'язані з ним порушення внутрішньо партійної демократії не можуть бути терпимі в партії, вони несумісні з ленінськими принципами партійного життя".

Проєкт цей, очевидно, підготовляли довший час, а в часі його підготови творився в СССР культ особи, культ Хрущова.

Творення культу особи Хрущова почалося вже на 21-му з'їзді КПСС, коли, як звітувала совєтська преса, його появу в залі засідань привітало сонце, яке якраз в той дощовий день виринуло з-за хмар. (Сталін, як усі собі пригадують, був самим сонечком, яке світило підсовєтським народам). А потім уже той культ особи Хрущова розвивався швидко всюди, зокрема в Україні.

У 1959 р., коли відбувались в Україні вибори до Верховного Совєту, кандидатом в депутати найменовано, очевидно, також Хрущова у 12 областях. Обговорюючи кандидатуру Хрущова, промовці називали його вірним ленінцем і спадкоємцем Леніна.

Тодішній „прем'єр" України Кальченко, промовляючи на мітинґу проти антипартійної групи Маленкова, сказав, що „заслуга ленінського центрального комітету, його президії і М. С. Хрущова полягає в тому, що вони своєчасно викрили і розгромили цю групу".

Таким чином Хрущов став спасителем СССР від групи Маленкова і товаришів, так, як колись Сталін врятував СССР від Троцького і інших ворогів.

Творячи культ Хрущова, „Правда" писала, що його доповідь на 21-му з'їзді КПСС є „прикладом творчого розвитку марксизму - ленінізму". Отже, Хрущов став також і теоретиком марксизму-ленінізму.

Потім Хрущов повчав літераторів, яка має бути література і як вони мають писати, а літератори дякували Хрущову. Мистці малюють картини, зображуючи Хрущова, як свого часу зображували Сталіна. Вслід за тим прийшли поїздки Хрущова за кордон, його промови у справі розброєння і мирного співіснування, і відтоді Хрущов — „невтомний борець за мир та щастя людства на землі". Його промови на ті теми видаються масовими тиражами.

Коли прийшов політ Ґаґаріна довкола Землі і галас, який зчинено в СССР навколо тієї справи, виглядало, що він затьмарить славу самого Хрущова. Але то була тільки добре опрацьована режисерія.

Після того, як справа вже добре була розпропаґована, прийшов указ Президії Верховного Совєту СССР, яким нагороджено Хрущова орденом Леніна та третьою золотою медалею „Серп і Молот" „за неоцінений вклад, внесений ним особисто у створення і розвиток ракетної промисловості, науки і техніки, в успішне здійснення першого у світі тріюмфального польоту радянської людини в космос". Якби Сталін був живий, то совєтська преса писала б, що то він давав геніяльні вказівки ученим і технікам, як будувати та пускати ракети в космос. І так поволі, у трохи більш отесаній формі, як за Сталіна, Хрущову приписується всі прикмети, які приписувано його попередникові. А всетаки Хрущов є і залишиться політичним парвеню, бо йому бракує ореолу старого большевика і він не визначився ніяким подвигом у збройній боротьбі.

Не визначився — до червня 1961 р., бо в тому часі виявилося, що він таки визначився, і то не абияким подвигом. Це розкрито в дні святкування 20-их роковин „визволення від фашистських загарбників". На мітинґу 22 червня 1961 р. Подгорний у своїй промові сказав:

„Коли німці облягали Київ, то в результаті титанічної роботи партійних організацій, Центрального Комітету Компартії України і особисто тов. Хрущова Київ було перетворено у справжню фортецю... Велика битва під Києвом, поряд з обороною інших міст, справила великий вплив на хід військових операцій... Тривала оборона Києва прикувала до себе великі сили ворожих армій, що наступали на Москву. Німецько - фашистські генерали мусіли були визнати, що оборона Києва відіграла важливу роль у зриві пляну „бліскавичної війни".

А „Радянська Україна" вже просто стверджує, що — „героїчну боротьбу трудящих за Київ очолив член Політбюра ЦК ВКП, перший секретар Центрального Комітету, Київського обкому і міського КП України, член Військової Ради Південно - Західнього напряму товариш М. С. Хрущов. Він увесь час був на вирішальних ділянках бойових дій, на будівництві оборонних споруд, на підприємствах, безпосередньо керував організацією оборони міста".

Тепер вже всім ясно: оборона Києва у 1941 році зірвала пляни гітлерівської „блискавичної війни", бо тією обороною безпосередньо керував Хрущов.

До завершення культу особи Хрущова йому треба було ще воєнної слави. Тепер уже він її має.

абв

МАТЕРИН ХЛІБ

Згине смуток і хворість,
[і втома —
Як прийдеш до отчого дому...
Мамо! Дай мені хліба отого,
Що садила ти в піч
[на капустнім листку.
Пам'ятаєш, коли я
[виходив в дорогу,
Ти окраєць гарячий
[дала на містку?

Чую запах хмільний,
[бачу знов його, нене,
Той зісподу рум'яний
[відбиток в'юнкий,
Мов хлібина спеклася
[на прожилках венних,
Як черінь, шкарубкої
[твоєї руки.

Не зачерствів той хліб
[і в руках моїх, мамо,
До кінця зберігалось
[тепло черіні.
Від жень-шеня дорожчий
[він був і бальзаму,
Кожна крихта приносила
[щастя мені...

Білий хліб, наче сонце,
[тепер в магазині
Я купую щодня
[на свої, трудові.
Та шукай — не знайдеш
[і на жадній хлібині
Дорогі ті відбитки,
[святі і живі...

Мамо! Дай мені
[доброго хліба отого,
Що садила ти в піч
[на капустнім листку,
Пам'ятаєш, коли я
[виходив в дорогу,
Ти окраєць гарячий
[дала на містку?

ВОЛ. БРОВЧЕНКО

ГОЛОС ЧИТАЧА

Паки й паки про Монголію

У своїм листі („Свобода" ч. 154) п. В. Голубничий починає не з фактів, а з таврування критики зовнішньої політики президента Кеннеді, як „республіканський натяк". Очевидно, це не так. Промоторами визнання Монголії є кола, рідні тезам відомого „знавця" монгольських справ професора Латімора, який не так давно комуністичний провід у Китаї розглядав як аґрарних реформаторів.

Нам не раз доводилося писати про взаємовідносини Монголії з Китаєм. Це є правда, що в непідписаній статті „Свободи" з 12-го серпня ц. р. „За кулісами визнання Зовнішньої Монголії" є фактичні помилки такого роду, які кожного дня зустрічаються про СССР чи Україну в американській, а часом і в нашій пресі.

Монголія ніколи не була єдиною державою, як, наприклад, Україна чи той же Китай. Там були окремі племена, які часто воювали між собою (нариклад, походи отамана Ґалдана або Калдана в почтках 17 ст.). Не буду говорити про дійсний склад імперії Чінґізів, так само як про походження її знаменитого ватажка Чін-ґіз хана, про якого японці твердять, що він був родом з Хокайдо, айнус. Доказ: нагробна плита з-під Микольська - Уссурійського, що зберігається у хабаровськім музеї, монографії і ін.

Ґалдан якраз пробував об'єднати сучасну Бурято - Монголію з Монголією. Це викликало спротив манджурів і потягло за собою аж дев'ять військових походів прекрасно описаних єзуїтом Ґербіліоном. В результаті цих походів Ґалдан був розбитий. Імператор Канґі був не китайцем, а манджуром і урядовою мовою тоді була манджурська мова, якою написав свої поеми імператор Китаю Чен-Лунґ. Тільки у 18 ст. починається повільна китаїзація династії.

Структура китайської імперії в часи манджурської династії була більш федеративна, тільки окремі частини імперії платили імператорові щорічну данину і були на списку народів, що визнавали зверхність імператора. Так було з територією Монголії. Військові манджурські команди засновані були на іншій системі, аніж китайські, і перебували в різних місцях, по всій території Китаю аж до Бірми та Індо - Китаю й Кореї. Там були васалі.

Після революції Китай лише номінально вважав Монголію за свою частину, але це не перешкодило москалям в 1911 р. пробувати зробити переворот і приєднати Монголію до Росії. Виступи Америки, Англії та ін. перешкодили реалізації того пляну.

В 1921 р. червона армія вступила в Монголію, воюючи з бароном Унґерном, якого дуже гарно приймав тодішній Живий Будда - Хутухта, а не Богдо - хан, бо цим ім'ям називався імператор Китаю, а не монгольський духовий провідник. Монголією правив від початків 17 ст. Хутухта в своїй столиці Урга.

Коли червоні зайняли Урґу, вони не чіпали Хутухту, але, коли він помер, не допустили до „знайдення" нового, і тоді постала „народна монгольська республіка". Отже, національної революції там не було, хоч совєтська „наука" і Латімор твердять, що вона була. „Революцію" зробили — багнети червоної армії, і тепер там фактично все під повною контролею Москви.

Факти і події, очевидно, речі безспірні, і тут не поможе посилання на китайсько-націоналістичну інформацію, що, мовляв, продерлася на сторінки українського часопису.

В. Голубничий помилився, маючи на думці, очевидно, Сінкянґ (Туркестан китайський) а пишучи Сіньянґ, бо Сіньянґ є щось іншого. Формоза знов таки має інше — там є колоністи з побережжя Китаю і є абориґени, дійсні формозці, яких нараховують трохи більше як 100.000 на 10 мільйонів всього населення.

У всякім разі я є категорично проти визнання цієї совєтської маріонетки — Монголії.

Іван Світ

Володимир Янів

БОЛЬШЕВИЦЬКА НЕБЕЗПЕКА Й ЕКУМЕНІЧНА ДУМКА

(Інформація Президента УХР на XI Конґресі „Церква в потребі")

(1)

Було б недоцільно витрачати час на з'ясовування тих переслідувань Церкви в Україні, які були насвітлені на наших конґресах вже в минулих роках, і то під різними аспектами. Проте факти кличуть, щоб їх не забувати! Тому на сьогоднішній конґрес підготовили ми спеціяльний меморіял про події, і то з поданням статистичних даних, дат та прізвищ[1]. Меморіял ставимо радо до диспозиції учасників Конґресу[2]. З меморіялу хочемо тільки пригадати, що ні один з українських католицьких Владик не перебував на волі, — що, навпаки, всі, за винятком Митрополита Сліпого, принесли життя в офірі за віру. Сам же Митрополит - Ісповідник від 16 літ карається на засланні. Вже цей факт вказує на розміри переслідування в Україні.

Тим більше годиться підкреслити, що католицька Церква східнього обряду в Україні в підпіллі — не зважаючи на найжорстокіші переслідування — живе та діє! Про це свідчить навіть большевицька преса, що з'являється на провінції. Інформаційній Службі Українського Християнського Руху пощастило отримати число „Прикарпатської Правди" із Станиславова[3], в якому вміщено багатомовну статтю: вона — зовнішньо — у формі спонтанного допису одного із читачів; фактично, однак, стаття, виразно інспірована партією, вповні з'ясовує становище її керівних органів. Всякий безсторонній читач може дізнатися з неї наступне:

1) В Україні збереглося поважне число католиків східнього обряду, які в римо - католицьких (колишніх польських) костелах моляться в дисциплінованих, замкнених групах, благаючи — як кажеться дослівно — „божої милости й благословіння папи римського". При тому стаття виразно каже, що моляться вони в українській мові із збереженням звичаїв рідного обряду.

2) На Рідних Землях збереглися мандрівні свьщеники та монахині, які продовжують свою діяльність у пристосуванні до нових умов.

3) Гарячий релігійний ентузіязм католицьких вірних виявляється часто в бажанні чудесного, — в голоді за безпосередніми виявами Божої Всеприсутности. Цей ентузіязм є в розсудливий спосіб керований покликаними заступниками з'єдиненої з Римом Церкви.

4) Продовжується жваву та часто зв'язану з великими небезпеками місійну діяльність.

5) Про майбутнє Церкви дбають керівники в той спосіб, що вони турбуються вишколом церковного персоналу та наукою релігії для дітей. Батьки не тільки допомагають у релігійному вихованні дітвори, але й запевнюють матеріяльні засоби для виховників та вчителів.

6) Між польською — латинською — Церквою й українською східнього обряду — витворилася віч-на-віч спільної загрози велика солідарність, що призвела до тісної співпраці, що годиться спеціяльно підкреслити на нашім конґресі у „Домі зустрічі"[4].

Про життя й дію Церкви можна в дальшому судити із нової хвилі переслідувань, які виявляються у різних формах. Після смерти Сталіна можна було зауважити деяке злагіднення режиму. Що правда не відкликано тоді заборони українських католицьких св. Літургій; Митрополит, ані тоді ще живі Владики не дістали можности вернутися на Рідні Землі. Проте священики, що жили в потаємності, чи працювали, як робітники, отримали більшу свободу рухів. За останніми відомостями, наступила тепер нова хвиля арештів та вивозів Душпастирів.

---

[1] Зв'язкий меморіял про переслідування Церкви в Україні підготовив Український Християнський Рух у співдії із Асоціяцією Української Католицької Преси в м. р. на конґрес Міжнародньої Унії Католицької Преси у Сантандері (по французьки). Цей меморіял з'явився згодом по італійськи, а деякі флямандські кола підготовили його переклад для квартальника: „Гет Крістелійк Остен ен Герениґінґ". На підставі меморіялу зладжено в Бейруті (Ливан) спеціяльну арабську брошуру. На конґрес „Церква у потребі" підготовлено спеціяльне німецьке видання меморіялу, — тим разом багато ілюстроване. Меморіял інформує про переслідування Церкви на історичнім тлі.

[2] Меморіял був розложений на кріслах, і його взяли всі присутні (500 прим.). Цей спосіб інформації був сприйнятий дуже тепло, і присутні дякували оплесками за документарні дані, які вони зможуть зберегти й відповідно використати.

[3] Число „Прикарпатської Правди" з 1 червня 1960 р. Інформаційна Служба УХР підготовила французький переклад статті та відповідний обширний коментар пера референта зовн. зв'язків УХР, проф. д-ра О. Кульчицького і вислала матеріял до католицьких пресових аґенцій та низки органів. „Відгомін Переслідуваних" (Ль'Еко де персекюте) — орган спеціяльної комісії для досліду релігійних переслідувань при конференції Міжнародніх Католицьких Організацій передрукував матеріяли повністю. Багато французьких та бельгійських органів вмістило відповідні статті, підкреслюючи силу відпору української католицької Церкви.

На конґрес „Церква у потребі" підготовлено — у доповненні до того місця інформативної доповіді — резюме статті з „Прикарпатської Правди" у німецькій мові і його роздано учасникам (у циклостильнім помноженні).

[4] Приміщення у Кеніґштайні, де від 10 років відбуваються конґреси „Церква в потребі", називаються „Домом зустрічі" для підкреслення духа єдности між католицькими народами. Місце доповіді про співпрацю народів під большевицькою займанщиною було дуже тепло сприняте присутніми.

В Пітсбурґу відбувся „Український День" у 100-ліття смерти Тараса Шевченка

ПОСАДНИК МІСТА ПІТСБУРҐУ, ДЖОЗЕФ БАРР І РАДНА МІСТА ДІТРОЙТУ, МАРУСЯ БЕК, ГОЛОВНІ ПРОМОВЦІ

У прегарну соняшну днину, в неділю, 13 серпня українці Пітсбуржчини відбули у „Вест Вю Парк" свій традиційний „Український День" повністю присвячений цього року століттю смерти Т. Шевченка. Ця вдатна імпреза відбулася під проводом Об'єднаних Українсько-Американських Організацій Західньої Пенсилвенії та Окружного Комітету Пам'ятника Т. Шевченка у Пітсбурґу.

Вперше за останні роки удалося проводові повище згаданих двох наших установ стягнути на „Український День" в Пітсбурґу визначні особистості з американських і українських кругів. Під час концерту виступив з теплим привітом для зібраних численно наших земляків посадник міста Пітсбурґу, Джозеф Барр. Він від себе, між іншим, запросив українців прибути на понеділок, 14 серпня до Сити Голл на офіційне відслонення портрету Т. Шевченка поряд із портретами визначних американців.

Головним промовцем (в обидвох мовах) була панна Маруся Бек, президент Міської Ради міста Дітройту. Вона народжена в Пітсбуржчині, тут покінчила свої студії на університеті, тут у давніших роках трудилася на українській громадській ниві, тут у неї багато старих знайомств із місцевими нашими людьми. Але так склалося що місто Дітройт стало для неї місцем широкої громадської роботи. Все те виявила на вступі своєї промови (другої її частини в українській мові) своїм колишнім звеличникам і приятелям панна Маруся Бек, ця справжня гордість українців у ЗДА.

Достойна гостя з Дітройту знаходилася на площі в оточенні своєї найближчої і численної родини в цій околиці, замешкавши на два дні побуту у „своїй Пітсбуржчині" у домі Впрп. о. прот. Андрія Бека, настоятеля парафії Свв. Апп. Петра й Павла в Карнеґі. У своїй англійській промові панна Бек заблестіла небуденним ораторським і провідницько-суспільним талантом.

Ідея свободи—казала вона —давня як цей світ. Найкраще вона процвітає від ряду століть на терені ЗДА. Тепер вона і на цьому терені загрожена системою тиранії, якій на ймення комунізм. Америка має подвійну духову спадщину: свою власну, дану її колись її національними батьками - основоположниками, і спадщину тих, які прибули до її берегів з інших частин світу. До них належимо й ми, американські українці. Поміж борцями за свободу українського народу найбільшим став наш національний пророк і найславніший поет, Тарас Шевченко. Його ім'я буде вічне поміж нами, також поміж тими, що цінять свободу у світі. Довгими роками ідея свободи світила Батькам Америки, вона є найбільшим скарбом Америки й тепер. Виявом цього стану може послужити факт, що Конгрес ЗДА ухвалив закон про відступлення площі на будову пам'ятника Шевченкові у сволиці ЗДА у Вашинґтоні. Ми, українці, на цьому континенті дуже горді з такого відзначення.

Концертова частина свята охоплювала виступ мішаного хору Української Православної Ліґи Західньої Пенсилвенії, під керівництвом проф. Осипа Головацького. Виступали теж молоді танцюристи із Карнеґі та солісти-діти з інших частин Пітсбуржчини (Ембрідж). воления публіки, концерт був короткий.

„Український День" офіційно відкрив вступним словом широковідомий громадянин Пітсбуржчини п. Дмитро Старощак, голова Об'єднаних Українсько-Американських Організацій Західньої Пенсилвенії і голова Комітету Пам'ятника Т. Шевченкові. Майстром церемонії був п. Осип Головацький із Мікізракс.

Посадника міста й інших гостей представив п. Петро Деркач, міський радний із Мікізракс. Саме за його особистими контактами прибув сюди посадник Пітсбурґу, а ще більше часу, труду й „особистої дипломатії" поклав цей наш шановний земляк у те, що чергового дня відбулася така небувала в історії питсбурзьких українців, урочистість у Сити Голл, у цьому столичному городі заліза й сталі, Пітсбурґу, як відкриття портрету Шевченка у Ситі Голл.

Українське духовенство і представники українських установ і організацій Пітсбуржчини з посадником Пітсбурґу Джозеф Барром і Радною Дітройту Марусею Бек під час церемонії в Ситі Голл 14 серпня 1961 р.

Урочисте відкриття портрету Т. Шевченка у Сити Голл в Пітсбурґу

ПІТСБУРҐ. — В понеділок, дня 14-го серпня ц. р., у будинку міської Управи м. Пітсбурґу (Сити Голл), заходами Управи Об'єднаних Українсько-Американських Організацій Західньої Пенсилвенії і місцевого Комітету Пам'ятника Тарасові Шевченкові відбулося урочисте відкриття портрету Т. Шевченка, що його офіційно довершили посаднику міста Пітсбурґу Джозеф Барр і радна міста Дітройту Маруся Бек.

Офіційна церемонія почалася о год. 11-й перед полуднем в будинку Ситі Голл у Пітсбурґу.

Не дивлячись на робочий день, у цій церемонії взяло участь з української сторони біля 200 осіб.

Серед них були заступлені своїми представниками: Українська й Католицька Церкви, наші чотири братські запомогові Союзи, Об'єднані Укр.-Американські Організації, Комітет Пам'ятника Тарасові Шевченкові, Відділи УККА, ООЧСУ, ОДВУ, Союз Українок та молодечі організації: СУМА і Пласт.

З американської сторони в церемонії взяли участь посадник Джезеф Барр та судді: John G. Brosky i William F. Cercone.

Почесною гостею церемонії була широкознана й заслужена українка — Маруся Бек із Дітройту.

Церемонія почалася американським національним гимном, що його відспівав хор Православної Ліґи, після цього посадник Дж. Барр і радна Маруся Бек офіційно відкрили куртину, з-під якої показався портрет нашого Духового Велетня Т. Шевченка, що його намалював п. Микола Кудрицький, бувший сотник і суддя УНР.

П. Петро Деркач, радний м. Мікізракс, вступним словом офіційно відкрив церемонію і попросив до слова посадника Дж. Барра, а відтак радну панну Марусю Бек. Обидва промовці підкреслили заслуги Т. Шевченка, як Борця за Свободу.

Побіч портрету Шевченка, в своїх уніформах, із національними прапорами стояли американські скавти і юні сумівці.

Українським національним гимном закінчено церемонію відкриття портрету Тараса Шевченка.

За висловом панни Марусі Бек відкриття портрету Т. Шевченка в Ситі Голл — це одна з найславніших сторінок в пам'яті української спільноти Пітсбуржчини. Це велика прислуга Українському Визвольному Рухові на Американській землі. Це поміч американських українців нашому народові в його національно-визвольній боротьбі. В цьому велика заслуга організацій, які це підготовили, і української спільноти, що дала свою моральну піддержку.

У вечірніх годинах дві телевізійні стації в новинках згадали про цю імпрезу, а у вівторок, 15-го серпня, англомовні щоденники подали свої коментарі.

ПРОГРАМА ШЕВЧЕНКІВСЬКИХ ІМПРЕЗ НА СОЮЗІВЦІ

СУБОТА, 26-го СЕРПНЯ 1961.

Година 3:00 по полудні: **ВІДКРИТТЯ ШЕВЧЕНКІВСЬКОЇ ВИСТАВКИ.** Вступні завваги і вияснення — ред. БОГДАН КРАВЦІВ.

Година 8:00 вечора: **ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ КОНЦЕРТ.** Відкриття — інж. Степан КУРОПАСЬ, заст. гол. предсідника УНСоюзу.

1. Вступне слово — виголосить А. ДРАГАН, редактор „Свободи".
2. Т. Шевченко — М. Волошин: „Ой, гляну я, подивлюся"; Т. Шевченко — П. Глушков: „По діброві вітер віє"; М. Аркас — арія Андрія з опери „Катерина" — виконає тенор Мирослав СКАЛА СТАРИЦЬКИЙ, соліст королівської опери в Брюсселі.
3. Т. Шевченко: „Хустина" — деклямує Арета КОВАЛЬ, студентка курсів українознавства на Союзівці.
4. М. Фоменко: „Леґенда"; М. Лисенко: „Українська рапсодія" виконає на скрипці Володимир ЦІСИК, професор Українського Музичного Інституту в Ню Йорку.
5. Т. Шевченко — М. Лисенко: „Ой, одна я, одна"; Т. Шевченко — А. Штогаренко: „Як би мені черевички"; Т. Шевченко — М. Гайворонський: „Ой, у саду" — виконає Марія ЛИСОГІР сопрано, співачка Ню-йоркської Міської Опери в Ню Йорку.
6. Т. Шевченко: „Мені однаково" (в англ. перекладі Кларенса А. Менінґа) — деклямує Глорія ЄДИНАК.
7. Дует Оксани і Андрія з опери С. Гулака-Артемовського Запорожець за Дунаєм" — виконають Марія ЛИСОГІР і Мирослав СКАЛА СТАРИЦЬКИЙ.
8. Т. Шевченко — Ю. Кириченко: „Садок вишневий"; „Така її доля"; „Заповіт" — виконає хор студентів курсів українознавства на Союзівці, під диригентурою Галини САВЧАК.

На фортепіяні акомпанірють солістам: Ольга ДМИТРІВ і Марія ЦІСИК. Програма відбувається під вільним небом, біля клюбу „Веселка".

НЕДІЛЯ, 27-го СЕРПНЯ 1961.

Година 11:00 перед полуднем: **БОГОСЛУЖЕННЯ НА ІНТЕНЦІЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.**

Година 3:00 по полудні: **ВСЕНАРОДНІЙ ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ ЗДВИГ.**

1. Піднесення американського і українського прапорів, при звуках американського і українського національних гимнів.
2. Вступне слово — виголосить Йосип ЛИСОГІР, гол. предсідник УКСоюзу.
3. Покладення квітів біля пам'ятника Тарасові Шевченкові, при співі його „Заповіту".
4. Святочна промова — виголосить д-р Ярослав ПАДОХ, головний секретар УНСоюзу.
5. Т. Шевченко — М. Лисенко: „Гетьмани, гетьмани"; Т. Шевченко — М. Фоменко: „Не нарікаю я на Бога"; Т. Шевченко — М. Лисенко: „Тоді як Господи" — виконає Мирослав СКАЛА СТАРИЦЬКИЙ.
6. Т. Шевченко: „Чигирине, Чигирине" — деклямує Ярослав ПІНОТ-РУДАКЕВИЧ, артист українських театрів.
7. Т. Шевченко — Я. Степовий: „За думою, дума"; Т. Шевченко — К. Стеценко: „Плавай, плавай, лебедонько"; М. Углицький: „У гаю, гаю" із симфонічної поеми „Україна" — виконує Марія ЛИСОГІР.
8. Святочна промова — виголосить Фернанд Джей. Ст. ДЖЕРМЕН, член Конґресу З'єдинених Держав Америки.
9. Т. Шевченко: „Чигирин" (в англ. перекладі Вери Річ) — деклямує Василь ШУСТ артист американських театрів.
10. Т. Шевченко — М. Лисенко: „Зійшлися, побрались"; М. Аркас: Дует Катерини і Андрія з опери „Катерина" — виконують Марія ЛИСОГІР і Мирослав СКАЛА СТАРИЦЬКИЙ.
11. Т. Шевченко — Є. Козак: „Думи мої" — виконує хор працівників і курсантів Союзівки під диригентурою проф. Вол. ЦІСИКА.
12. С. Гулак-Артемовський: Молитва із опери „Запорожець за Дунаєм" — виконає Мирослав СКАЛА СТАРИЦЬКИЙ в супроводі дівочого хору і фортепіяну.

На фортепіяні акомпанірють солістам: Ольга ДМИТРІВ і Марія ЦІСИК. Імпреза відбувається на площі біля пам'ятника Т. Шевченкові.

Большевики оприлюднили 7 світлин, ніби-то з часу лету Тітова довкола Землі

Москва. — Московська „Правда" оприлюднила сім світлин майора Германа Тітова, ніби-то отриманих телевізійним способом на Землі під час лету Тітова довкола Землі. Ті світлини подають частини обличчя Тітова в його шеломі, а одна з них показує Тіта в похиленій назад позі, ніби під час сну чи відпочинку. Водночас „Правда" подає деякі інформації про сіть контрольних пунктів, де стежено за летом Тітова та про кораблі на Атлянтійському і Тихому океанах, що мали також таку стежну місію. У тій інформації „Правди" потверджується теж попередню заяву Хрущова, що Тітов дістав був дозвіл вибрати самому відповідний момент для приземлення. Тітов — кажеться в повідомленні „Правди" — був так вивінований, що він міг „безпечно" приземлитись в будь-якій незаселеній країні або впасти на поверхню моря, де його напевно були б негайно виловили. Однаково світлини як усі ці пояснення „Правди" знову же мають ту характеристичну риску, що не можна ствердити, що там підроблене, фальшиве й вифантазоване, а що правдиве.

ФОНД НАГЛОЇ ПОТРЕБИ

СПИСОК Ч. 22

Головний Уряд Українського Народного Союзу на своїх річних нарадах в травні 1960-го року в Торонті виніс рішення, щоб при цій організації створити Фонд Наглої Потреби, завданням якого було б заздалегідь придбати можливо найбільшу суму „на ратунок життя і волі українців на випадок всенаціональної загрози чи тривоги". Загал членства УНСоюзу прийняв це рішення не тільки з апробатою, але із замітним ентузіязмом, пересилаючи на цей Фонд свої дивідендові чеки з УНСоюзу, з яких цей Фонд у першу чергу має складатись. У першому році повернено цих чеків на загальну суму понад 6,000 долярів. Маючи це на увазі, Головний Уряд УНС також на своїх річних нарадах в травні 1961-го року рішив продовжувати цю акцію, знову закликаючи членство УНСоюзу до її масової піддержки. Сьогодні друкуємо дальші списки жертводавців, прохаючи рівночасно всіх тих, які повертають на Фонд Наглої Потреби союзові дивідендові чеки, щоб вони обов'язково їх підписували, бо без підпису чек не має вартости, а повернення його назад жертводавцеві до підпису вимагає часу та зайвої праці.

Апонюк Е.
Архипов Ю.
Базюк Я.
Д-р Баран О.
Басараб М.
Візик А.
Д-р Білецький В.
Білецький Н.
Білик Г.
Білик М.
Білик І.
Білик Р. М.
Білинський Е.
Бішко Е.
Близнак Н.
Боднар П.
Бойко А.
Бойчук З.
Бойчук М.
Бренько А.
Бренько М.
Брицький І.
Бродич А.
Бродич Б.
Бродич Р.
Булван Е.
Булван К.
Бурнат О.
Варакута А.
Варакута С.
Вишник І.
Владика В.
Вовк Б.
Волинець Б.
Воркевич М. Г.
Гаврич С.
Галичин С.
Галущинська Ю.
Гасяк М. І.
Гасяк С.
Гасяк Т.
Гафткович В.
Гнатковський В.
Гнатковський Е.
Гнатковський С. Л.
Гнатов Л.
Гованець Б. С.
Гойдиш Г. М.
Гойдиш Е.
Гойдиш Р.
Горецкий З.
Грицина В.
Губчак Н. Е.
Гуссар В. Б.
Гусяк Н.
Гутович Е.
Гайовська О.
Давиденко А.
Давиденко В.
Дачук А. Г.
Дийний М.
Дендюк М.
Дерлиця В.
Дерлиця В., мол.
Джонсон С.
Динка А.
Динка А.
Дідченко Г.
Добош М.
Дорош М.
Дубневич В.
Дидинюк О.
Ждан М.
Заваликут М.
Запаринюк П.
Д-р Зарицький М. Л.
Захарків А.
Захарків М.
Захарченко Е.
Зенюк В., мол.
Зиник А.
Іванців Н.
Іванчук Н.
Іванчук Н. Л.
Іванчук С.
Іванюк В.

Іванюк І.
Іванюк М.
Іванюк М. М.
Івасько Г., мол.
Іґрас М. Г.
Ільницький В.
Качмарська В. Л.
Квітковський Д.
Кебало П.
Кедринський А.
Кобрин В. Ю.
Кобрин М.
Коваль З.
Коваль Н.
Коваль Л.
Коваль Р.
Ковалевич Е. А.
Ковалевич С.
Ковалевич Т. Р.
Ковалевич Я.
Когут Н.
Коземчук І.
Козовик М.
Колодій Б. П.
Колодницький Н.
Копачинська Л.
Костецька А. Б.
Костик Н.
Крупка С. П.
Кужан Г.
Кужан Н.
Кук Г.
Кунда Л. Д.
Куницький В.
Купвич К.
Курко Н. Г.
Куць Д.
Кущаковський П.
Левицький Б.
Левицька Е.
Левицький Е.
Левицький І.
Левицький М.
Левицький Р.М.
Лепка П.
Лепкий Д.
Лесько А.
Литвиненко С.
Литвинець Н.
Лищак І.
Лищак М.
Лищак М. І.
Лищак Н.
Лищак Н. А.
Локот А.
Лусик М.
Мажак П.
Манко К.
Манчуленко П.
Манчуленко С.
Марич Г.
Мартин А.
Мартинишин М.
Марцінів П.
Мацак Е.
Мацак С.
Мельник Т.
Микетин Н.
Микита С.
Мишовода А.
Мор С. Т.
Мороз Ф.
Наконечний А.
Наконечний М.
Недошитко Е. Д.
Никифорук А.
Николяшин В.
Новосад І.
Нога Н.
Оберишин М.
Ожга П.
Олек Н.
Олексенко А.
Олексенко П.
Олійник П.
Онишкевич Л.
Онишкевич Н.

Островський В.
Островський К.
Оттенбрайт А.
Павлів А.
Павлів Н.
Палим С. Н.
Падох І.
Падох Я.
Парило Л.
Парфонович І.
Пащен Б. Р.
Пащен Н. Л.
Пащен К. А.
Пелехатий М. К.
Пелло Н.
Пелло Р.
Перегінський В.
Перегінський Д.
Пиколицька К.
Пиколицький С.
Пилипишин С.
Пилипів В.
Пилипів Р.
Пиріг Б.
Підгородецький М.
Подола Т.
Помейчук Д.
Ревакович Н.
Репа Н.
Репа Г.
Репа Е.
Репа К.
Репа К.
Репа С.
Репа Ю.
Рибалт А.
Рибалт М.
Рихицька Е.
Савка М.
Салинський І., мол.
Самбой В.
Сембай М.
Семеген Д. В.
Семеген Н.
Семенюк Д.
Семенюк В. В.
Семенюк М.
Сенчишак А.
Сидор М.
Скрипник Е.
Скрицький А.
Смерека З.
Смерека І.
Сович Г.
Сукміновський П.
Сушинський С.
Татчин Я.
Тарнавський І.
Тимчишин І.
Товтрівський М.
Труфин В.
Урбан І.
Фісик К.
Д-р Флунт Р.
Фурчак А.
Фурчак В.
Фурчак П.
Хомин Н.
Цибиляк П.
Д-р Чавс В.
Чернак А.
Чорнобіль А. К.
Чорнобіль Е.
Чипига М.
Чорніта С.
Шило А.
Шишка К.
Шишка М.
Шкоцько В.
Шкоцько Е.
Шкоцько Е., мол.
Штогрин Г. Н.
Щерба М. А.
Янка В.
Яремко Д.
Яремко М.
Яців В.

СУМА повернених чеків	$ 552.50
Раніше проголошено	$7,169.18
РАЗОМ:	$7,721.68

З ГЛИБОКИМ СУМОМ
ПОВІДОМЛЯЄМО, ЩО 19-го СЕРПНЯ 1961 РОКУ
ПОМЕР,
ПО КОРОТКІЙ ТА ВАЖКІЙ НЕДУЗІ,
НА 61-му РОЦІ ЖИТТЯ,

МАРІЯН ЗЛОТКІВСЬКИЙ

родом зі Жовкви, Зах. Україна,
колишній десятник УГА та політичний в'язень польських тюрем.

ПАНАХИДА відправиться в СЕРЕДУ, 23-го СЕРПНЯ 1961 р., в год. 8:00 вечора, в пох. заведенні П. Яреми в Ню Йорку.

ПОХОРОН — в ЧЕТВЕР, 24-го СЕРПНЯ 1961 р., в год. 9:00 ранку, з пох. заведення до церкви св. Юра — 7-ма вул. в Ню Йорку, а опісля на цвинтар St. Raymond в Бронксі, Н. Й.

В Україні полишив Покійний дітей: дочки Ірину і Надію та сина Антона і трьох внуків.

ЖОВКІВЧАНИ

Ділимося печальною вісткою
з Рідними, Приятелями та Знайомими,
що 12-го серпня ц. р. в Торонті несподівано
попрощався зі світом Незабутній
ДРУЖИНА, ВУЙКО і ШВАҐЕР

Василь ДУВАЛО

інженер-аґроном,
учасник першої світової війни, як підстаршина УГА.

Покійний народився 1893 р. в Жулині, стрийського повіту, на Зах. Україні. Агрономічні студії відбув у Празі, за Польщі переводив парцеляції поміщицьких фільварків, дуже йдучи на руку нашим селянам, а за німців зустрічали Його в Ліґеншафті, як захисника селян від надмірних налогів.

Похорон відбувся 14-го серпня, на цвинтарі Проспект в Торонті.

В невисказаному болю залишені:
ІРИНА — дружина
д-р В. СОКОЛИК — сестрінок
Марія ГОРОХОВ'ЯНКА — шваґрова

Замість квітів на свіжу могилу

сл. п. інж. Василя Дувала

складаю $10.00 на цілі НТШ.

Дружині і Шваґровій Покійного висловлюю найглибші співчуття.

Д-р М. МИЧКОВСЬКИЙ з Родиною

ЗВЕРНЕННЯ

ДО ГРОМАДЯН УКРАЇНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ В ДЖЕРЗІ СИТІ — БАТЬКІВ І МАТЕРІВ ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Мово рідна, слово рідне,
Хто вас забуває,
Той у грудях не серденько,
Але камінь має.

С. Воробкевич

Шкільний 1960-1961 рік наша школа закінчила з непередбаченим успіхом. Від щирого серця треба дякувати батькам і матерям дітей — учнів Рідної Школи за їх повсякденну допомогу своїм діточкам, подяка належиться теж Управі Т-ва „Рідна Школа", зокрема Голові п. інж. Ю. Харченкові, п. Д. Семеґен, інж. І. Кравчукові, п. Дидикові та іншим членам управи за їх дбайливе батьківське опікунство школою.

Нарешті, щире спаси-Біг нашим ВШ педагогам: Є. Балабан, І. Благітка, А. Сакало, Є. Ясіновському, А. Малюці, І. Нинці та практикантці Х. Блаженко за їх сумлінну педагогічну працю.

У цьому зверненні не маю потреби подавати звіту з висліду нашої спільної праці, бо п-ні Мирослава Драган, мати дитини-учня Рідної Школи, що була приявна на закінченні шкільного року, у „Свободі" від 12-го липня, подала короткі відомості про успіхи нашої школи за минулий навчальний рік.

На мою думку, ми, батьки і матері дітей, Управа Т-ва „Рідна Школа", педагоги, маємо заслужене право гордитись таким успіхом, бо ж переважна більшість учнів Рідної Школи закінчили шкільний рік з дуже добрими і добрими оцінками.

За те про кількість, що навчаються в школі, аж соромно подавати до загального відома.

101 учень. Хіба ж громадянство українського походження в Джерзі Сиі має лише сто дітей шкільного віку?!

Удесятирити це число — і то замало!

На підставі спостережень за 10 років своєї педагогічної праці в Джерзі Сиі, я хотів би вияснити, чому наші громадяни не посилають дітей своїх до своєї Рідної Школи. Чому матері і батьки не дбають, щоб їх діти володіли своєю рідною мовою, мовою своїх батьків, дідів, прадідів, мовою світової слави Т. Шевченка, І. Франка, Л. Українки, мовою великого нашого народу?

Багато наших людей не посилають своїх дітей до Рідної Школи, оправдуючи себе, в першу чергу перед своїм власним сумлінням і, при нагоді, перед громадськістю різними причинами. А причини виставляють, здебільша, такі:

1. Важко, мовляв, дитині навчатися в двох школах. Боїмось, щоб дитина не відставала в американській школі.

Думки такі не мають найменших підстав. Навіть американські педагоги твердять, що діти, котрі вивчають інші мови ,ведуть перед у навчанні в американських школах. Ми, українські педагоги, спостерегли це явище давним-давно, що учні школи українознавства, котрі мають найкращі успіхи у нас, вони такі ж успіхи мають в американських школах. І ці успіхи зростають з кожним роком, бо знання, здобуте в одній школі, доповнює знання, здобуте в другій і навпаки.

2. Хотілося б, мовляв, щоб дитина знала свою батьківську мову, але коли вчитись? Шість днів у тижні для дитини забагато. Хай краще відпочине в суботу, хай розважиться на вулиці, жвавіша та здоровіша буде.

І добра дитина, замість бути в Рідній Школі, в товаристві рідної дітвори та, під керівництвом досвідчених українських педагогів, вивчати українознавчі науки, замість бути чотири години ніби в Україні, відпочиває на вулиці, „бавиться". Часом добра мати і їстоньки винесе на вулицю, хай, мовляв, дитина більше буде на свіжому повітрі. Нерідко сумною вертається, бо не знайшла дитини. Хто зна, де бавиться, з ким бавиться. Вулиця є вулиця, тим більше великого і багатонаціонального міста. Не одна така добра мати пізніше гірко плаче, нарікаючи на свою дитину за її злі вчинки, непослух і т. ін., забуваючи, що вона сама довела до цього, надмірно пестячи, замість пильного і розумного виховання.

3. Не маю, мовляв, часу возити дитину до школи та і зайво, бо я сам письменний і можу вчити вдома.

Нема потреби доводити, що наука вдома ніколи не може дорівнятись науці в школі. Наука вдома відбувається випадково, залежно від часу і настрою, а в школі систематично за відповідним пляном. Батьки можуть і повинні допомагати дітям в науці вдома, але навчатись дитина мусить тільки і лише в школі.

4. Дитина не має часу ходити до Рідної Школи, бо ходить на науку музики, співів, танців і т. ін.

Заслужена похвала належить батькам за те, що вони не шкодують гроша, намагаючись дати дітям всебічний розвиток. Але при цьому треба пам'ятати, що основою основ для дитини українського роду є знання рідної мови, рідної культури тощо. Лише ці ознаки показують, хто ви є: чиї сини і яких батьків. І добрий співак, і добрий музика. і добрий танцюрист робитиме славу нашій нації, якщо він буде українцем.

5. Нарешті, приходилось чути ще і таку причину: у мене троє дітей шкільного віку, а я не працюю, бо хворий. Радо послав би своїх дітей, але не маю матеріяльної можливости.

Це, я б сказав, найповажніша причина, але для одиниць у нашій громаді. Порятунок і у таких випадках можна знайти, а саме: прислати дітей до школи і внести проханням до Управи „Рідної Школи" про звільнення від оплати за навчання.

Отож, звертаємось до громадян українського роду з найсердечнішим проханням: відкиньте геть всякі т. зв. перешкоди і причини, посилайте діточок своїх до школи українознавства —

І чужому научайтесь, —
Й свого не цурайтесь:
Бо хто матір забуває,
Того Бог карає,
Того діти цураються
В хату не пускають . . ."

Т. Шевченко

Якби наше громадянство українського походження в Джерзі Сиі зрозуміло науку нашого Пророка, якби Його святі слова до глибини українських сердець дійшли, то не сотня дітей наших навчалася б у Школі Українознавства, а сотні.

Новий 1961-1962 навчальний рік ми розпочинаємо 9-го вересня. Понад 70 дітей уже зголосились, а на решту чекаємо.

Прийматимемо не тільки до першої кляси, а й до старших, перевіряючи знання української мови. Лише до першої кляси будемо приймати дітей, котрі не розмовляють по-українському. Для них буде створена окрема кляса.

С. Мухин
Директор Школи Українознавства

„УКРАЇНА РЕКОРД"

Хоч несприятливі є умови українського еміґраційного життя, зокрема його мистецького життя, все ж таки воно існує.

Українські мистецькі сили, не дивлячись на всілякі труднощі, настирливо працюють в своїй галузі. Як доказ цьому, — улаштовуються різні імпрези, тощо.

Про що це говорить, і як це треба розуміти?

Є талановиті мистці, які люблять свою працю і люблять Україну. Вони бажають по своїй змозі вложити і свою лепту в загальну народну скарбницю культури. Це живі народні сили, які виявляють себе на кожному кроці.

Доказів на це можна навести безліч, та пощо? Вони відомі кожному, хто хоч трохи цікавиться мистецьким життям.

Але є у нашому і нові одиниці, які щойно починають свою творчу діяльність, і не відомі ще суспільству, а силою самого факту свого існування потребують, щоб про їх існування доведено до відома українського суспільства.

Про таку новонароджену діяльну мистецьку одиницю і хочу дещо сказати.

Ця нова мистецька одиниця, це „Україна Рекорд". Заложено її у Сан Франціско, а виробня платівок є в студії RCA.

Я є її мистецьким керівником, і координатором. Сама назва говорить, що це є виробництво платівок. „Україна Рекорд" ставить собі ціллю своєї праці випускати мистецькі, високоякісні рекорди з високоякісним записом, і тому співпрацюємо з RCA, з однією з найліпших в Америці рекордних компаній.

Щодо репертуару платівок, то „Україна Рекорд" має ознайомлювати українського слухача з кращими зразками української музичної творчости старих і сучасних композиторів, народних пісень, інструментальних творів, тощо, а також речей і творів світової музичної спадщини.

„Україна Рекорд" вже випустила першу свою платівку. Одна сторона її має оперові арії в оригінальній мові, друга — виключно українські речі надзвичайної краси. На цій платівці наспівала свій реситаль відома українському суспільству оперова співачка Олена Задорожна, драматичне, ліричне і кольоратурне сопрано.

Як її колишній професор в ділянці співу, а нині як співпрацівник, стверджую її високомистецьке виконання. Як українка, — вона ні разу не відмовила участи в українських концертах, виступаючи на них безкоштовно.

Пані Олена Задорожна мала ряд власних, самостійних концертів, при численних авдиторіях, завжди з великим успіхом.

В рядах своїх співробітників „Україна Рекорд" має талановитого композитора Івана Вовка, речі якого також записані на цій платівці. „Україна Рекорд" сприяє його композиторській творчості. Одним з досягнень Івана Вовка є його новий твір — опера „Захар Беркут" на 3 дії, в 5-ти картинах. Лібретто до опери написав автор цієї статті. Лібретто є у віршованій формі.

Проф. В. Чайковський

Пошта — найбільше підприємство в світі

Американський департамент пошти має дещо сумнівну репутацію, бо він є об'єктом більшого числа скарг, аніж якийсь інший департамент країни. Ці скарги можна вважати до деякої міри справедливими, не зважаючи на концентровані зусилля поліпшити працю пошти.

Департамент пошти має дуже складну структуру. Його часто називають найбільшим у світі підприємством. У З'єднаних Державах є 35 тис. поштових офісів, де працюють понад 500 тис. осіб; у його розпорядженні є 85 тис. вантажних машин. Через ці офіси проходить на рік 62 більйони листів і посилок. Бюджет департаменту пошти становить 4 більйони дол.

Пошта має в своєму розпорядженні також гелікоптери, кінні запряжки і навіть санкові собачі запряжки на острові св. Ляврентія в Берінговій протоці. І обшир праці пошти дедалі збільшується. Протягом останніх 15 років число пересланих листів збільшилось майже на 19 більйонів, що перевищує число листів, пересланих у Франції, Німеччині та Канаді, узявши разом.

Щорічні грошові операції всіх поштових офісів, включаючи продаж марок, поштові перекази тощо, становлять майже 20 більйонів дол. Жадна автомобілева ,сталева чи якась інша промислова компанія не мають подібного річного обороту.

Крім того, що міністер пошти дбає про якнайліпшу її працю, йому ще доводиться бути літературним критиком (він переглядає книги, щоб не пропустити порнографії), банкіром (має діло із кількома мільярдами делярів річно у вигляді заощаджень тощо), а також реєстратором (поштові офіси реєструють у січні кожного року біля 3 міл. чужинців). Він також продає спеціяльні мисливські значки, випускає прапори для похоронів ветеранів, дає місце в поштових приміщеннях для оголошень про пошукування злочинців, допомагаючи таким способом федеральним аґентам.

Як справиться із своєю працею новий міністер пошти Дж. Едвард Дей, адвокат з Лос Анжелосу і віце-президент забезпеченевої компанії, буде видно пізніше. Чи досягне він більших успіхів у справі зниження величезного дефіциту пошти, ніж його попередник? Минулого року цей дефіцит становив понад 800 мільйонів долярів.

Американська Рада

УВК „Плай" гратиме в турнірі на Союзівці

Дружина Українського Відбиванкового Клюбу „Плай" з Ню Йорку в складі, який брав участь в минулорічних першенствах ЗДА, та здобув п'яте місце цілої країни. Зі змагунами на знимці опікун дружини і голова Клюбу, відомий підприємець інж. М. Лепкалюк.

На суботу, 26 серпня, в першому з двох Шевченківських Днів на вакаційній оселі УН-Союзу „Союзівці", запляновано теж цікава спортова імпреза турніру трьох дружин відбиванки. Гратимуть в цьому турнірі системою кожний з кожним відома шістка Українського Відбиванкового Клюбу „Плай", яку знову зібрав її опікун інж. М. Лепкалюк в найсильнішому складі, та дві дружини американських ІМКА з Бінгемтону, Н. Й. та Вунсакету, Р. І. Всі три відбиванкові дружини мають за собою найкращі осяги в першенствах Сходу та навіть у загальних першенствах цілих ЗДА, тому й турнір їх буде справжньою атракцією для любителів спорту. УВК „Плай" виступить до цих змагань зі своїми відомими „асами" Г. Будишином та Ю. Йоштом, маючи крім них в складі також других досвідчених змагунів як Дж. Фец, І. Сохан, Г. Шаль, Р. Сувара і В. Сувара. Це найсильніший склад УВК „Плай", подібний до того, в якому в минулому році „Плай" здобув гарний осяг у турнірі за першість цілих ЗДА.

Марокко заповідає „визволення" частини Сагари і Мавританії

Рабат. — Марокканський король Гассан II заповів, що Марокко буде намагатися „визволити" ті посілості і території в Африці, що їх воно вважає за частини свого національного обширу. Тут Гассан II назвав кілька міст в північно - західній частині Марокка, над Середземним морем, що їх до цього часу має під своєю адміністрацією Еспанія, як також частину приналежної тепер до Альжиру під французьким володінням Сагари та, врешті, цілий обшир самостійної Мавританії. Водночас король Гассан проголосив поклкикання до життя Бюра національного спротиву, яке має мати нагляд над усіми членами колишньої революційної Марокканської армії визволення, яка боролась проти Франції в змаганнях до визволення Марокка. Коли Марокко дістало в 1956 році самостійність, частина тієї революційної армії влилась до реґулярної марокканської армії, але частина плекала далі свого революційного духа — цим разом вже проти власної монархічної влади. Саме три дні тому суджено в Рабаті 31 осіб за змову проти державного устрою Марокка, при чому на лаві обвинувачених сиділи 17 осіб, а заочно суджено ще 14. Шістьох членів колишньої революційної Марокканської армії визволення засуджено на смерть. Гассан II промовляв на короткій церемонії з нагоди 8-річчя повороту з в'язничного заслання його батька, покійного короля Мохамеда V, засновника новітньої марокканської держави. В той сам день, як Гассан заповідав „визволення" Мавританії, себто прилучення її до Марокка, в Мавританії вибрано на першого президента тієї незалежної республіки 36-річного Моктара Ульда Даддаха, який не мав контркандидата. Мавританія дістала незалежність 28 листопада 1960.

Відійшли від нас

Члени Українського Народного Союзу:

БАЦА Текля, народж. 1895 р. в Біличній, пов. Грибів, членка 23 Відд. УНСоюзу в Дербі, Конн., померла 14-го серпня 1961 року.

ВАВРО Василь, народж. 1883 р. у Шельпаках, пов. Збараж, член 67 Відд. УНСоюзу в Ансонії, Конн., помер 15-го серпня 1961 року.

ВАЛЕР Микола, народж. 1896 року у Слобідці, пов. Кам'янець на Поділлі, член 32 Від. УНСоюзу у Форбс Ровд, Па., помер 8-го серпня 1961 року.

ВЛАДИКА Пахомій, народж. 1880 р. у Придонині, пов. Горлиці, член 10 Відд. УНСоюзу в Ансонії, Конн., помер 5-го серпня 1961 року.

ГОНЧАРСЬКИЙ Юрій, народжений 1897 р. у Києві, член 427 Відд. УНСоюзу в Сейнт Кетеринс, Онт., Канада, помер 15-го серпня 1961 року.

КИСІЛЬ Павло, народж. 1901 року у Збаражі, член 27 Відд. УНСоюзу в Нюарку, Н. Дж., помер 14-го серпня 1961 р.

КРАВС Франко, народж. 1888 року у Розенбурзі, пов. Добромиль, член 331 Відд. УНСоюзу у Милвіл, Н. Дж., помер в серпні 1961 року.

ЛЮДКЕВИЧ Степан, народж. 1896 р. у Мавнт Кармел, Па., член 2 Відд. УНС. в Мавнт Кармел, Па., помер 8-го серпня 1961 року.

СМОЛЮХ Єва, народж. 1895 р. в Королику Пільнім, пов. Сянік, членка 63 Відд. УНСоюзу в Форд Сиі, Па., померла 14-го серпня 1961 року.

ФЕЛЯК Федір, народж. 1894 р. в Ясінці, пов. Горлиці, член 90 Відд. УНСоюзу в Централії, Па., помер 12-го серпня 1961 року.

ВІЧНА ЇМ ПАМ'ЯТЬ!

Короткі Вістки

● У Східньому Берліні засуджено чотири особи, 2-ох чоловіків і дві жінки на в'язничні кари від 18 місяців до 12 років, як „аґентів західнього шпигунства", за те, що ніби-то намовляли заприязнені родини до втечі на Захід. Сталось це напередодні відрізання Східнього Берліну від Заходу.

● У Західньому Берліні на одному з плякатів демонструючих тиждень тому робітників було таке оскарження на адресу Заходу: „Кеннеді мовчить, Мекміллен поїхав на лови, а Аденауер ображує Брандта". На іншому плякаті був саркастичний заклик: „Тихо! Тут сплять люди!" Ще інший стурбовано запитував: „Мюнхен 1938 — Берлін 1961?" — з натяком на угодівський договір Англії і Франції з Гітлером у Мюнхені де поділено Чехословаччину. Відвідини віце-президента Джансона і прихід додаткового американського війська радикально змінили пригноблений настрій на бадьорий.

● На совєтській виставці в Токіо одна 18-річна японська студентка хотіла порізати ножем велетенський портрет Леніна. Вона зранила поліціянта, який метнувся видерти їй з руки ножа, але портрет Леніна був врятований. Студентка була членом патріотичної організації.

● Символом поділеного Берліну і водночас показною лекцією трагедії тамошніх мешканців стала вулиця Гарцерштрассе, де кордон ішов серединою мостової. Саме на тій вулиці відбувався найбільше масовий перехід східніх німців на західню сторону міста. 13-го серпня ц. р. східньо - німецька поліція стала спершу живим кордоном між домами з одного й другого боку, потім почала евакуювати доми з одного боку, забиваючи двері й вікна дошками, ставити посередині вулиці дротяні застави й в прерізний спосіб шиканувати людей. Газети повні опису трагедії мешканців Герцерштрассе.

● Протестантська єпископальна церква св. Петра у Филадельфії обтяжила британський уряд рахунком на суму 769,555.20 долярів за знищений і спалений, як дрова, пліт, що оточував церковне подвір'я. Сталося це в 1778 році і вартість знищеного плоту встановлено на 18.00 долярів. Всю решту суми — 751,555.20 долярів — творять проценти, обраховані у висоті 6%, починаючи від 1778 року до 1961 року.

ТАРЗАН, ч. 4700. Тарзан вбиває скептика!

Тарзан майже вже був переконав тарманґані про своє „божество", коли його чуйні вуха виявили ворожий рух за плечима . . .

Войовник, який сумнівався, цілляв списом в нього, але його стримала швидка стріла Тарзана!

— Хто ще має зброю блискавки? — гучно кричав Тарзан на закінчення. — Хто, як тільки „єдиний великий" має очі ззаду своєї голови?